

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaostolle 4.5.2005

Viitaten lausuntopyyntöönne HE 37/2005 vp

Maan ystävät kiittää lausuntopyynnöstä ja lausuu kunnioittaen seuraavaa.

Turpeen veron poistaminen

- heikentäisi uusiutuvien polttoaineiden asemaa Suomessa
- heikentäisi työllisyysnäkyviä, kun metsähaketta korvattaisiin turpeella ja puuenergiateknologian vientimahdollisuudet heikentyisivät
- tekisi kasvihuonekaasupäästöjen alentamisesta vaikeampaa ja kalliimpaa ohjaamalla energiasektoria investoimaan tekniikkaan, jolla puun energiakäytön kasvattaminen on vaikeaa ja
- olisi huomattavan kallis ja epäkäytännöllinen tapa taata puunjalostusteollisuuden raaka-aineen saanti sekä turpeen kilpailuasema kivihiileen verrattuna.

Esimerkiksi fossiilisten polttoaineiden polttoaineverojen korottaminen ja suora julkinen tuki päästökaupasta kärsiville puunjalostusteollisuuden aloille täyttäisivät hallituksen esityksessä mainitut tavoitteet aiheuttamatta yllä lueteltuja haittavaikutuksia.

Veron poistaminen heikentäisi uusiutuvien energialähteiden asemaa

Hallituksen esityksessä todetaan, että turpeen kilpailuaseman heikkeneminen päästökaupan seurauksena johtaa ensi vaiheessa puupolttoaineiden kysynnän kasvuun ja turpeen kilpailukyyn heikkenemiseen puuhun verrattuna. Näin tapahtuu, koska turvetta ja puuta käyttävät voimalaitokset voivat muuttaa käyttämiensä polttoaineiden suhteellisia osuuksia nopeasti. Jokainen laitos valitsee sellaiset turpeen ja puun osuudet, jotka tuottavat pienimmät kustannukset. Turveveron alennus toimisi päästökaupan kanssa vastakkaiseen suuntaan alentaen hintaa, jonka laitokset ovat valmiita maksamaan puusta ja siten johtaisi puun osittaiseen korvaamiseen turpeella.

Verrattaessa turpeen ja puun osuuksia lämmöntuotannossa maakunnittain on vaikea osoittaa, että turpeen käyttö tukisi puuenergiaa. Monet runsaasti turvetta käyttävät alueet ovat peräpäässä puun käytössä. Toisaalta esimerkiksi Varsinais-Suomessa, Kanta-Hämeessä ja Kymenlaaksossa puun käyttö ylittää turpeen käytön. Itä-Uudellamaalla puun osuus on noin 45 % ja Ahvenanmaalla 30 %, vaikkei turvetta näissä maakunnissa käytetä ollenkaan.¹

Turveveron poistamisen vaikutus Suomen ilmastopolitiikan tavoitteiden toteutumiseen olisi siis yksiselitteisen negatiivinen – se johtaisi päästöttömän bioenergian korvaamiseen turpeella, joka on ilmaston kannalta haitallisin Suomessa käytettävä polttoaine.² Tästä huolimatta hallitus väittää paradoksaalisesti, ettei turpeen veron poistaminen kasvattaisi ilmastopäästöjä.

Veron poistaminen heikentäisi työllisyysnäkyviä

Metsähakkeen ja peltobiomassan tuotannon kasvattaminen on kansallisen ilmastostrategian keskeisiä ilmastopäästöjä vähentäviä toimenpiteitä. Toteutuessaan se luo tuhansia työpaikkoja suoraan energian tuotantoketjuissa.³ Päästökaupan on arvioitu luovan 2000 puuenergia-alan työpaikkaa pelkästään Itä-Suomeen, jossa asuu 11 % Suomen väestöstä.⁴ Kauppa- ja teollisuusministeriön tilaaman selvityksen mukaan bioenergian käyttöä tukevien politiikkatoimien tärkein työllisyysvaikutus on noin 8500 työpaikan syntyminen uusiutuvan bioenergian teknologian valmistukseen. Alan viennin uskotaan kohoavan miljardiin euroon vuoteen 2010 mennessä.³

Turpeen veron poistaminen uhkaisi näiden tavoitteiden toteutumista heikentämällä puun kilpailukykyä, sillä puun käytön muutokset näkyvät nimenomaan metsähakkeen käytössä. Sen hankinta luo energiayksikköä kohti 1,5-2 kertaa niin paljon työpaikkoja kuin turpeen tuotanto.³

¹ Suomen Kaukolämpöyhdistys 2004: Kaukolämmön ja yhteistuotantosähkön polttoaineet maakunnittain. <http://www.energia.fi/attachment.asp?Section=157&Item=3534>

² VTT 2000: Suomessa käytettävien polttoaineiden ominaisuuksia. <http://www.inf.vtt.fi/pdf/tiedotteet/2000/T2045.pdf>

³ VTT 2003: Bioenergian tuotanto- ja käyttöketjut sekä niiden suorat työllisyysvaikutukset. <http://www.vtt.fi/inf/pdf/tiedotteet/2003/T2219.pdf>

⁴ Itä-Suomen Energiatoimisto 2004: Päästökauppa luo Itä-Suomeen 2000 uutta työpaikkaa. http://www.esavo.fi/tiedotteet/tiedote_040729.pdf

Veron poistaminen vaikeuttaisi ilmastonmuutoksen torjumista

Ilmastonmuutos on koko ihmiskuntaa koskettava uhka, jonka taloudelliset, sosiaaliset ja ekologiset vaikutukset muodostuvat sietämättömiksi ilman radikaaleja päästövähennyksiä. Ilmastonmuutoksen torjuminen edellyttääkin lähivuosikymmeninä huomattavasti tiukempia päästövähennystavoitteita kuin Kiotossa sovitut. Esimerkiksi Eurooppa-neuvoston mukaan teollisuusmaiden tulisi harkita 60-80 % päästövähennyksiä vuoden 1990 tasosta vuoteen 2050 mennessä.⁵

Nykyisin monissa lämmön ja sähkön yhteistuotantolaitoksissa käytössä olevalla tekniikalla puun osuutta ei tyypillisesti kyetä taloudellisesti kasvattamaan yli 30 prosentin, mikä rajoittaa oleellisesti mahdollisuuksia päästöjen vähentämiseen.⁶ Turpeen veron poistaminen rohkaisisi energiasektoria investoimaan jatkossakin tällaiseen polttotekniikkaan tehden tulevista päästövähennyksistä vaikeampia ja kalliimpia, esimerkkinä alla kuvattu Jyväskylän tilanne. Näin varmistettaisiin osaltaan, että Suomi pysyy myös tulevaisuudessa päästäkaupassa netto-ostajana.

Jyväskylän voimalahanke

Jyväskylä on nopeasti kasvava kaupunki, jossa kaukolämmön kulutus nousee. Jyväskylän Energian johto luottaa turpeen hinnan pysymiseen jatkossakin alhaalla ja aikoo siksi investoida turvevoimalaan, jossa puun osuutta ei voida kasvattaa yli kolmanneksen ilman kalliita muutoksia. Yliopiston tutkijat, kaupunginvaltuutetut ja kansalaisjärjestöt ovat tuoneet esille, että turpeen käyttöön hirttäytyminen on taloudellisesti riskialtista ja ympäristön kannalta haitallista. Jos voimalahanke toteutuu, tuotetaan Jyväskylän kaukolämpö seuraavien kolmenkymmenen vuoden ajan polttoseoksella, jonka ilmastopäästöt vastaavat raskasta polttoöljyä.²

Turpeen tuki jo nyt korkea

Turpeen vero on jo nyt kohtuuttoman alhainen: vain neljäsosa sille hiilisisällön mukaan kuuluvasta. Tämä merkitsee noin 49 miljoonan euron vuotuista verotukea turpeelle.⁷

Turpe aiheuttaa 20 % Suomen kasvihuonekaasupäästöistä.⁸ Päästöjä syntyy turpeentuotantoalueilla, turpeen nostossa ja kuivatuksessa sekä itse poltossa. Näistä ainoastaan poltossa syntyvät päästöt, 56 % koko päästömäärästä, ovat turpeen käyttäjän vastuulla – lopuista 44 prosentista vastaa valtio. Näiden päästöjen arvo päästäkaupassa olisi 200 miljoonaa euroa päästöoikeuden hinnalla 15 euroa hiilidioksiditonnilta ja valtion kannettavaksi jäävällä osuudellakin olisi hintaa 90 miljoonaa euroa. Kun verotuen ja valtion taakaksi jäävät päästöt laskee yhteen, on turpeen julkinen tuki noin 140 miljoonaa euroa vuodessa – tai 1600 euroa kuukaudessa jokaista turvealan työntekijää kohti.³

Päästäkaupan sivuvaikutusten ehkäisyyn on parempia keinoja

Turpeen veronalennuksen tavoitteiksi hallituksen esityksessä todetaan turpeen kilpailukyvyyn säilyttäminen päästäkauppatilanteessa sekä lastu- ja kuitulevyteollisuuden raaka-aineensaannin turvaaminen.

Toimia turpeen kilpailuaseman säilyttämiseksi kivihiileen verrattuna voidaan pitää työllisyysnäkökulmasta perusteltuina, kunhan uusiutuvan energian kilpailukykyä ei vaaranneta. Kokonaisuuden kannalta edullisin ratkaisu onkin kivihiilen veron korottaminen turpeen kilpailukyvyyn varmistamiseksi myös rannikolla sijaitsevilla voimaloilla.

Kauppa- ja teollisuusministeriön asettaman ohjauskeinotyöryhmän mukaan puunjalostusteollisuuden raaka-aineensaannin tukemiseen löytyy keinoja, jotka eivät vaaranna kasvavan bioenergia-alan tuotteiden kysyntää ja työpaikkoja.⁹ Suora tuki niille puunjalostusteollisuuden aloille, jotka kärsivät puun kysynnän kasvusta päästäkaupan seurauksena, olisi huomattavasti turpeen veron poistamista edullisempi ja luotettavampi tapa vaikuttaa näiden alojen kilpailukykyyn.

⁵ Eurooppa-neuvosto 22.-23.3. 2005: Puheenjohtajan päätelmät.

<http://europa.eu.int/rapid/pressReleasesAction.do?reference=DOC/05/1&format=HTML&aged=0&language=FI&guiLanguage=en>

⁶ Ks. esim. VTT 2001: Puupoltoaineiden vaikutus voimalaitoksen käyttöalouteen.

http://websv1.tekes.fi:8080/opencms/opencms/OhjelmaPortaali/Paattyneet/Puuenergia/fi/Dokumenttiarkisto/Viestinta_ja_aktivointi/Julkaisut/JORY-raportit/PUUJ05.pdf

⁷ Arvio perustuu hallituksen esityksessä mainittuihin 15 miljoonan euron polttoaineverokertymään ja 3 miljoonan euron palautuksiin.

⁸ Tilastokeskus 2004: Kasvihuonekaasut Suomessa. <http://www.stat.fi/tup/khkinv/>

⁹ KTM 2004: EU:n päästäkaupan, energiaverotuksen ja energiantuotannon tukien yhteensovittaminen. Työryhmän mietintö. http://www.ktm.fi/chapter_files/Ohjauskeinotr_mietintO.pdf